

Διαφοροποιημένο Διδακτικό Πρόγραμμα Πρόσληψης και Επεξεργασίας Γραπτού Λόγου για την Ιστορία Α' Γυμνασίου **ΤΕΥΧΟΣ Α'**

Εξειδικευμένο για μαθητές με:

✓ Μαθησιακές Δυσκολίες ✓ Δυσλεξία ✓ ΔΕΠ-Υ

Μεθοδολογικό Υλικό Πρόσληψης και Επεξεργασίας Γραπτού Λόγου:

Οπτικοποίηση

Ερωτήσεις
ανοικτού-κλειστού τύπου

Νοηματικοί Χάρτες

Βιωματικές Δραστηριότητες

my book gr

Με τις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Περιεχόμενα

Θεωρητικό υπόβαθρο	4
I. Η ΠΡΟΙΣΤΟΡΙΑ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ	10
1. Παλαιολιθική και Μεσολιθική Εποχή.....	10
2. Η Νεολιθική Εποχή	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ.....	19
1. Οι λαοί και οι πολιτισμοί της Εγγύς Ανατολής.....	19
2. Ο Κυκλαδικός Πολιτισμός.....	24
3. Ο Μινωικός Πολιτισμός	28
4. Η θρησκεία και η τέχνη των Μινωιτών	34
5. Ο Μυκηναϊκός κόσμος.....	42
6. Η Μυκηναϊκή θρησκεία και τέχνη	50
II. ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΟ 1100 π.Χ. ΕΩΣ ΤΟ 800 π.Χ.....	56
1. Μεταβατικοί χρόνοι.....	56
2. Η πολιτισμική Αναγέννηση	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΑΡΧΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ 800-479 Π.Χ.....	64
1. Αποικιακή εξάπλωση	64
2. Η πόλη-κράτος και η εξέλιξη του πολιτεύματος	67
3. Σπάρτη.....	75
4. Αθήνα: Από τη Βασιλεία στην Αριστοκρατία	80
5. Αθήνα: πορεία προς τη δημοκρατία	85
6. Οι Πανελλήνιοι Δεσμοί	89
7. Πέρσες και Έλληνες: Δύο κόσμοι συγκρούονται.....	93
8. Η οριστική απομάκρυνση της περσικής επίθεσης	101
9. Τα γράμματα	108
10. Η Τέχνη	111
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ	117
1. Η Συμμαχία της Δήλου - Η Συμμαχία όργανο της Αθηναϊκής Ηγεμονίας	117
2. Το δημοκρατικό πολίτευμα σταθεροποιείται - Ο Περικλής και το δημοκρατικό πολίτευμα	122
3. Η λειτουργία του πολιτεύματος. Οι Λειτουργίες	126
4. Καθημερινή ζωή.....	132
5. Η διαδικασία της μόρφωσης - Ο Αθηναίος και η εργασία - Η Αθήνα γιορτάζει	136

Θεωρητικό υπόβαθρο

Καλλιεργώντας την αγάπη για το μάθημα της Ιστορίας

Aνθέλαμε να δώσουμε έναν ορισμό για την Ιστορία, τότε θα λέγαμε ότι αποτελεί τη συστηματική μελέτη του παρελθόντος, η οποία εστιάζει στην ανθρώπινη δραστηριότητα ως την παρούσα εποχή. Η Ιστορία μελετά γραπτές πηγές που δίνουν πληροφορίες για το παρελθόν σε πολιτικό, κοινωνικό, θρησκευτικό και οικονομικό επίπεδο. Διακρίνεται σε δύο διαφορετικές μορφές: την ακαδημαϊκή και τη σχολική Ιστορία, που αποτελεί την «εκλαϊκευμένη» μορφή της πρώτης και αυτήν ακριβώς διδάσκονται οι μαθητές στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η πρώτη γνωριμία των μαθητών με την Ιστορία ως διδακτικό αντικείμενο, πραγματοποιείται στη Γ' Δημοτικού με την ενασχόλησή τους με την ελληνική μυθολογία και τα ομηρικά έπη σε απλουστευμένη μορφή καθώς και με τη μελέτη των πρώτων μεγάλων ελληνικών πολιτισμών (Κυκλαδικού, μινωικού, μυκηναϊκού). Στην Δ' Δημοτικού παρακολουθούν την εξέλιξη του ελληνικού πολιτισμού με τη δημιουργία των πόλεων κρατών και στην Ε' εξετάζουν τη δημιουργία και την άνθιση της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Τέλος, στη Στ' Δημοτικού οι μαθητές διδάσκονται τα γεγονότα της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, χρησιμοποιώντας μάλιστα για πρώτη φορά τις πηγές για την καλύτερη κατανόηση των ιστορικών γεγονότων που παρατίθενται.

Βασικός σκοπός του μαθήματος της Ιστορίας είναι η καλλιέργεια της ιστορικής συνείδησης των μαθητών και της κριτικής τους στάσης απέναντι σε πρόσωπα και γεγονότα. Πώς αντιμετωπίζουν όμως το συγκεκριμένο μάθημα τα παιδιά; Από τη στιγμή που η Ιστορία παύει να αποτελεί ένα ευχάριστο «παραμύθι», ξεκινά μία σκεπτικιστική και αρνητική αντιμετώπισή της. Ονόματα, γεγονότα, χρονολογίες και σημαντικές τοποθεσίες αποτελούν δυσπρόσιτες πληροφορίες για την πλειονότητα των μαθητών.

Παρά ταύτα, υπάρχουν πολλοί τρόποι που μπορούν να συμβάλλουν στην καλλιέργεια μίας θετικής στάσης απέναντι στο διδακτικό αντικείμενο της Ιστορίας σε πρώτο επίπεδο και στην κατάκτησή της ιστορικής συνείδησης εντέλει.

Πιο συγκεκριμένα, ένας από τους λόγους που τα παιδιά δεν αγαπούν το μάθημα της ιστορίας, είναι γιατί έχουν την εντύπωση ότι τα ιστορικά γεγονότα έχουν τη μορφή σκονισμένων και ξεχασμένων αποκομμάτων παιλών εφημερίδων, που βρίσκονται κλειδωμένα στην αποθήκη του χρόνου και δεν αφορούν, ούτε έχουν άμεση σχέση με την καθημερινότητα που βιώνουν. Αυτή η παγιωμένη αντίληψη μπορεί να αλλάξει μέσα από την παρατήρηση των μαρτύρων του παρελθόντος που βρίσκονται ανάμεσά μας. Κτίρια, εκθέματα μουσείων και αρχαιολογικοί χώροι προσφέρουν την ευκαιρία στους μαθητές, να διαπιστώσουν την άμεση σύνδεση του παρελθόντος με το σήμερα.

Επιπρόσθετα, θα ήταν αμέλεια αν αφήναμε εκτός της προσπάθειας για την καλλιέργεια της αγάπης των μαθητών για την ιστορία, τα τεχνολογικά μέσα. Ο Η/Υ, το διαδίκτυο, τα οπτικοακουστικά υλικά ακόμα και η χρήση ηλεκτρονικών παιχνιδιών ιστορικά τεκμηριωμένων δημιουργούν ένα φιλόξενο κι ευχάριστο περιβάλλον για τα παιδιά που νιώθουν την Ιστορία μια *terra incognita*.

Όλοι οι παραπάνω τρόποι μπορούν κάλλιστα να εφαρμοστούν τόσο σε μαθητές τυπικής ανάπτυξης, όσο και σε εκείνους με Μαθησιακές Δυσκολίες. Οι τελευταίοι βιώνοντας τα γεγονότα, με διδακτικές τεχνικές όπως αυτή της δραματοποίησης, βλέποντας κι ακούγοντας αυτό που πρέπει να κατακτήσουν και χρησιμοποιώντας τα πλεονεκτήματα που η τεχνολογία προσφέρει, μπορούν πιο εύκολα να αντισταθμίσουν τις δυσκολίες που εμφανίζουν στην κατανόηση ενός γραπτού κειμένου ή του προφορικού λόγου. Επίσης, τα ελλείμματα που εμφανίζουν στην εργαζόμενη μνήμη και στην ανάκληση πληροφοριών γίνονται ευκολότερα διαχειρίσιμα.

Αξιολογώντας τα παραπάνω εύκολα μπορεί να παρατηρήσει κανείς ότι για να γίνει η Ιστορία αγαπημένο μάθημα των παιδιών, θα πρέπει να ξεφύγει από τα στενά όρια του βιβλίου, που βεβαίως είναι απαραίτητο εργαλείο για την κατάκτηση της γνώσης, και να αποκτήσει χαρακτήρα βιωματικό κι άμεσα σχετιζόμενο με την καθημερινότητα των παιδιών.

Βασικές έννοιες

Βασικές έννοιες

Η διαδρομή του ανθρώπου
Πώς ζει και με τι ασχολείται;
Τι κατασκευάζει
Τέχνη
Θρησκεία

© copyright www.my-book.gr

Ποια είναι η διαδρομή του ανθρώπου;

Ο πρώτος άνθρωπος εμφανίστηκε στην Αφρική.

Ικανός άνθρωπος:
ζει σε ομάδες
και
κατασκευάζει
εργαλεία

Όρθιος άνθρωπος:
φτιάχνει
καλύτερα
εργαλεία και
ανακαλύπτει
τη φωτιά

Σοφός άνθρωπος:
θάβει τους νεκρούς του

Σοφότατος άνθρωπος:
ανακαλύπτει
την τέχνη

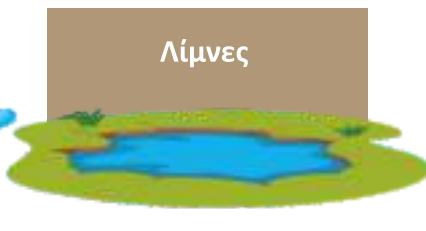
Εμείς:
απόγονοι του σοφότατου ανθρώπου

Πού και πώς ζει ο άνθρωπος εκείνης της εποχής;

Κοντά σε όχθες ποταμών

Λίμνες

Δίπλα σε πηγές νερού

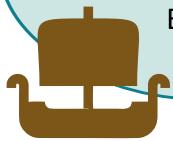
Πού αναπτύχθηκε ο Κυκλαδίτικος Πολιτισμός;

Τι ήταν οι Κυκλαδες;

Κυκλαδες: από τους παλιότερους οικισμούς στην Ευρώπη

Τι μεταφέρουν τα πλοία των Κυκλαδίτικων νησιών στην Ευρώπη;

- Ιδέες
- Τεχνικές γνώσεις
- Θρησκευτικές αντιλήψεις

Πότε;

Την εποχή του Χαλκού
(3^η και 2^η χιλιετία π.Χ.)

Τι γνωρίζεις για τους οικισμούς;

- Οικισμοί όχι εκτεταμένοι
- Κάθε οικισμός αναπτυσσόταν αυτόνομα
- Κανένα είδος κεντρικής εξουσίας
- 2300 π.χ. κάποιοι οχυρώνονται, άλλοι καταστρέφονται και ξαναχτίζονται οχυρωμένοι, άλλοι χτίζονται σε ψηλούς λόφους στη θάλασσα
- Στη 2^η χιλιετία π.Χ. έχουν επαφή αρχικά με την Ηπειρωτική Ελλάδα και μετά με την Κρήτη
- Τότε οι οικισμοί μεγαλώνουν και τα κτίρια γίνονται πιο σύνθετα

Ποιος ήταν ο πιο σημαντικός οικισμός;

Ο πιο σημαντικός οικισμός
ήταν το Ακρωτήρι
στη Θήρα

Ποια είναι η σχέση των Κυκλαδών με την Κρήτη;

- Το **1600 π.Χ.** καταστρέφονται οι οικισμοί από σεισμό
- Επηρεάζονται από τη **Μινωική Κρήτη** → σε ακμή
- **1450 π.Χ.** (καταστροφή των μινωικών ανακτόρων) → κυριαρχούν οι Μυκηναίοι.
- Μεταδίδουν στα νησιά από τον δικό τους πολιτισμό

Τι μεταδίδουν;

Ποιο είναι το χαρακτηριστικότερο δημιούργημα της Κυκλαδίτικης τέχνης;

Τι είναι τα ειδώλια;

Τα μαρμάρινα ειδώλια τα περισσότερα γυμνές γυναίκες

Λίγοι άνδρες:
μουσικούς
πολεμιστές
κυνηγούς

Μορφές σχηματοποιημένες με λίγες λεπτομέρειες για την αναγνώριση φύλου

Πήλινα αγγεία

με ποικίλα σχήματα και γραμμικά σχέδια

© copyright www.my-book.gr

Οι πλούσιοι
βασιλικοί τάφοι
δείχνουν την αρχή
του μυκηναϊκού πολιτισμού.

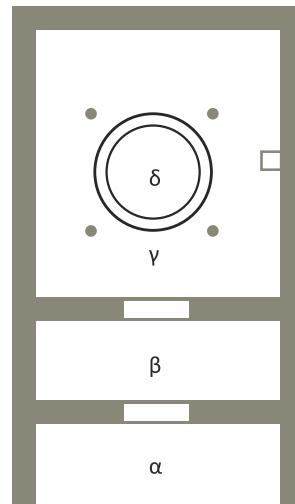
Τι δείχνει
την αρχή του μυκηναϊκού
πολιτισμού;

Πού δημιουργούνται
τα πρώτα ανάκτορα;

Στην ηπειρωτική Ελλάδα,
στην Πελοπόννησο και,
πιο συγκεκριμένα, στην Αργολίδα.

«Μυκηναϊκά ανάκτορα»

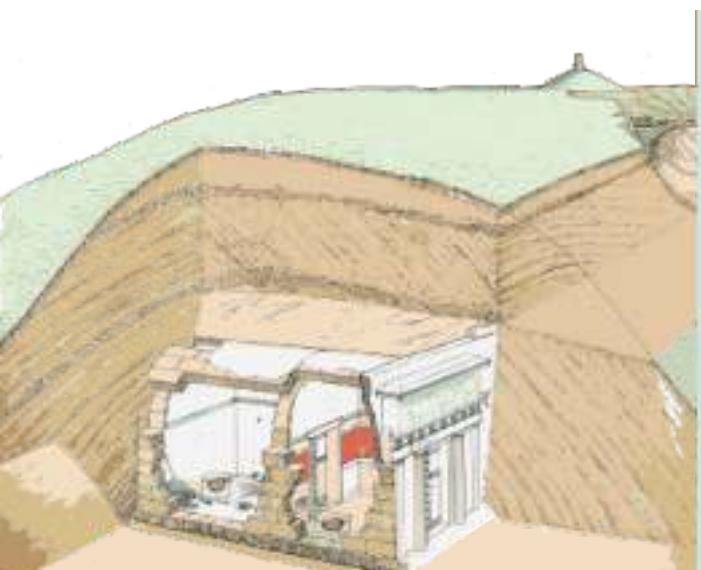

Στα Κυκλώπεια τείχη χτίζονταν τα μνημειακά ανάκτορα.

Από τι αποτελείται ένα μυκηναϊκό ανάκτορο;

- Προθάλαμος που βλέπει στην αυλή
- Ο χώρος υποδοχής, με μεγάλη κυκλική εστία στο κέντρο
- Δευτερεύοντες χώροι κατοικίας των ηγεμόνων

Πώς εμφανίζονται οι τάφοι στα μυκηναϊκά χρόνια;

- Λίθινες πλάκες = πολεμικός χαρακτήρας νεκρών
- Θολωτοί τάφοι (μακρύς διάδρομος που οδηγεί σε κυκλικό θάλαμο με θολωτή οροφή)
- Μετά την ταφή σκεπάζονται με χώμα

Ποια η σημασία της πόλης - κράτους;

1) Τοπικιστικό πνεύμα και έντονος πατριωτισμός που προκάλεσε, με τη σειρά του, εμφύλιες συγκρούσεις.

2) Η διαμόρφωση τοπικιστικού πνεύματος κι ο πατριωτισμός αποτέλεσαν τη γενεσιοναρχό δύναμη της πολιτιστικής τους ανάπτυξης και των κατορθωμάτων των πόλεων-κρατών.

3) Μέσα στην ελληνική πόλη-κράτος έχουμε τις **έννοιες του πολίτη και της πολιτικής**. Αναπτύχθηκαν οι έννοιες της δημοκρατίας, της ποίησης, της φιλοσοφίας, της ρητορίας και της επιστήμης.

Ποια η στάση και η θέση των πολιτών;

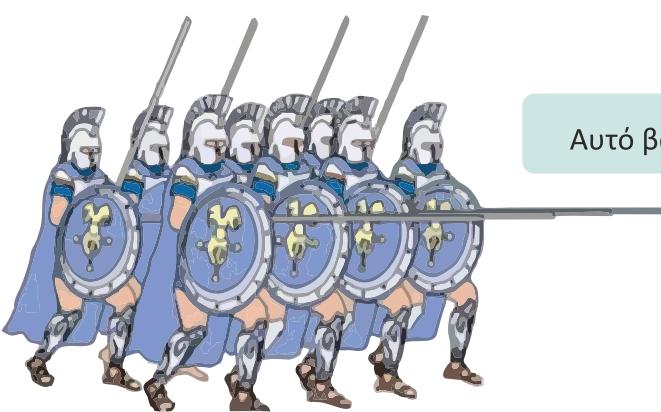
Οι πολίτες:

- 1) αισθάνονται ασφαλείς, ελεύθεροι
- 2) είναι ενεργά μέλη της κοινότητας
- 3) συμμετέχουν στην οπλιτική φάλαγγα

Τι ήταν
η οπλιτική φάλαγγα;

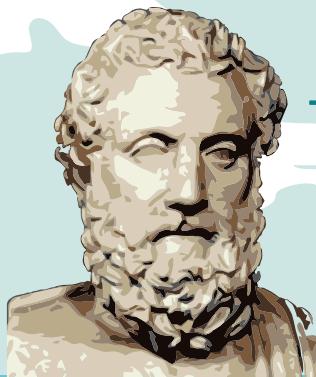
Η οπλιτική φάλαγγα
ήταν στρατιωτικό
σώμα όπου ανήκαν
όσοι ήταν πολεμιστές
και είχαν οικονομική
άνεση.

Αυτό βοήθησε στην ανάπτυξη της ιδέας της ισότητας.

Ποια ήταν τα προβλήματα
της καθημερινής ζωής;

Τα προβλήματα της καθημερινής ζωής
προκαλούσαν εντάσεις.
Η εξουσία των ευγενών είχε αρχίσει να
αμφισβητείται από τους εμπόρους και τους
βιοτέχνες.
Όσοι από τους χρεωμένους αγρότες δεν
ξεπλήρωναν τα χρέη τους γίνονταν δούλοι.

Τι έκανε ο Κύλωνας;

Ο Κύλωνας θέλησε
να πάρει την εξουσία
και να γίνει τύραννος.

Το κίνημά του απέτυχε και ο ίδιος δραπέτευσε στα Μέγαρα.

Οι οπαδοί του όμως θανατώθηκαν.

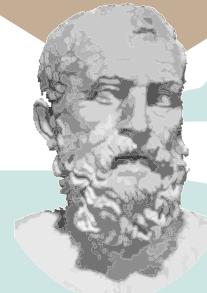
Το έργο έμεινε στην ιστορία γνωστό ως "Κυλώνειο άγος"

Μέγαρα

Η αναστάτωση στην Αθήνα
κορυφώθηκε.

Οι νόμοι μέχρι τότε
ήταν άγραφοι.

Οι ευγενείς ανέθεσαν στον Δράκοντα
να καταγράψει τους νόμους.

Τι ήταν οι νόμοι του Δράκοντα;

«γραμμένοι με αίμα», όπως είπαν, ήταν πολύ αυστηροί-γραπτοί νόμοι

Αποτελούσαν μία προσπάθεια να επανέλθει
η τάξη και να ηρεμήσει ο τόπος.